

جهان انرژی

دانشگاه مهندسی انرژی

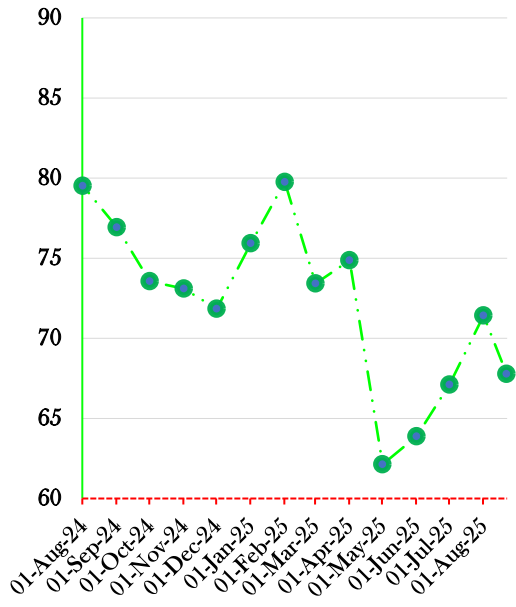
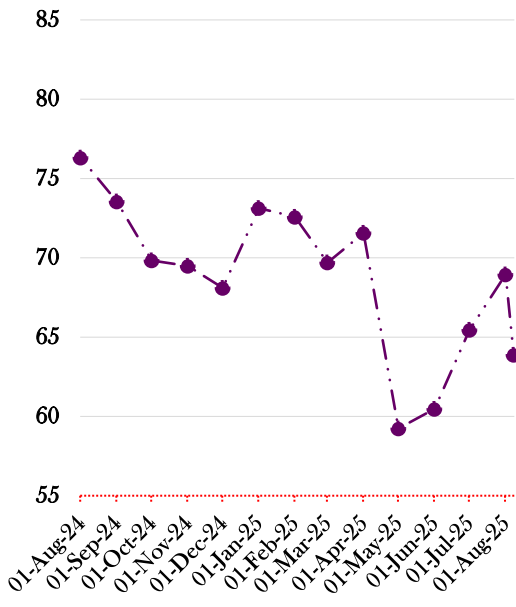
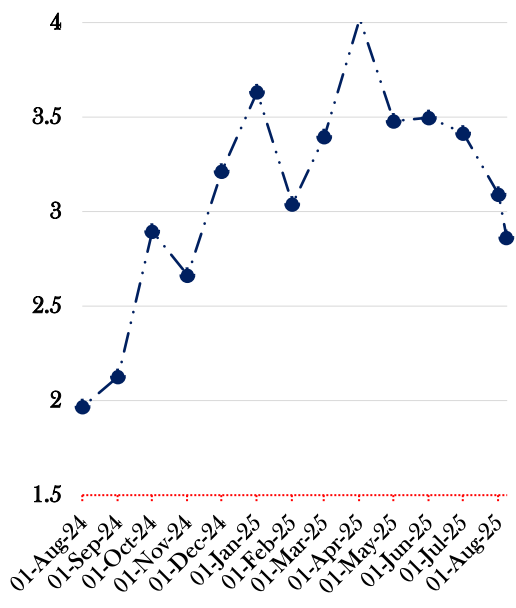
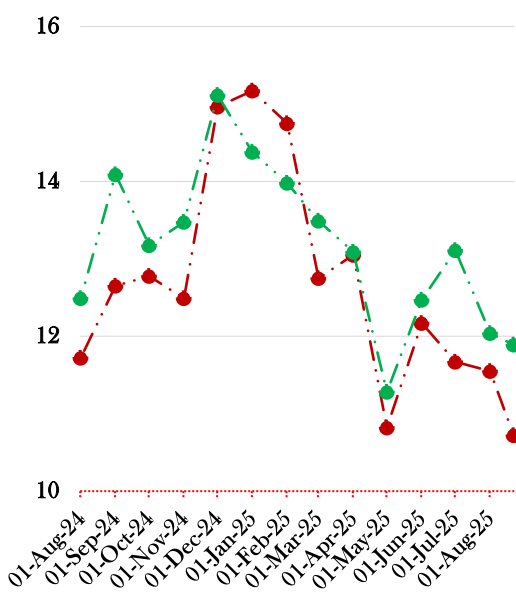
تفسیر هفت:

برترین شرکت های نفتی جهان در سال ۲۰۲۲ از نظر درآمد

نویسندگان این شماره:

امیر حسین قاسمی، مریم هاشمی نژاد، امیر علی حسن زاده، عباس ملکی

۱ شهریور ۱۴۰۳

Brent Crude Oil (\$/barrel)		WTI Crude Oil (\$/barrel)	
15/08/2025 66.14	22/08/2025 67.75	08/08/2025 63.09	08/08/2025 63.62
			
Henry Hub Natural Gas (\$/MMBtu)		Europe & Asia Natural Gas (\$/MMBtu)	
08/08/2025 2.863	08/08/2025 2.795	08/08/2025 11.23 11.93	08/08/2025 10.72 11.89
			

پویای های بازار

نفت شاخص برنت در بازار لندن در هفته گذشته با نشیب و فراز نهایتاً امروز شنبه ۱ شهریور به ۶۷.۷۳ دلار بر هر بشکه رسید. این قیمت نسبت به روز گذشته یک درصد افزایش داشته است. این قیمت تحت تاثیر تحولات نرخ بهره در آمریکا و جابجایی سرمایه در سطح جهانی است. در سال ۲۰۲۵ تا امروز به صورت متوسط قیمت جهانی نفت ۱۰ درصد کاهش نسبت به سال قبل نشان داده است. رفتار غیرقابل پیش‌بینی ترامپ در مسئله تعرفه‌ها همچنان در سطح جهانی از خوش بینی نسبت به بیشتر شدن فعالیت اقتصاد می‌کاهد. همچنین اصرار ائتلاف اوپک پلاس بر بازگرداندن کاهش گذشته تولید اعضاء مسبوق به دوره بیماری کووید ۱۹ به بازار نفت بر بالارفتن مجدد قیمت نفت تاثیر منفی دارد. تمامی فعالیت‌های ایالات متحده برای پایان دادن به جنگ اوکراین از جمله ملاقات رئیس‌جمهور این کشور با رئیس‌جمهور روسیه در آلاسکا و ملاقات دستجمعی رهبران اروپا و اوکراین با ترامپ به نظر می‌رسد ژستی سیاسی بیشتر نبوده و در توقف جنگ در اوکراین تاثیری نداشته است.

قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت امروز صبح به قیمت ۶۳.۶۶ دلار بر هر بشکه و افزایش دو دهم درصدی نسبت به روز گذشته در بازار کاشینگ معامله شد. قیمت این نوع نفت خام پس از آن افزایش یافت که رئیس‌فدرال رزرو جرومی پاول کاهش نرخ بهره بین بانکی را در آینده نزدیک یعنی سپتامبر محتمل دانست. این امر بر عرضه نفت خام و گاز طبیعی هم در بخش متعارف و هم در بخش شیل تاثیر قابل توجهی دارد. در عین حال آینده قیمت نفت خام از هزینه سرمایه گذاری ارزانتر در بخش انرژی های فسیلی بهره مند خواهد شد. سرمایه‌گذاری روانتر در بخش نفت و گاز می‌تواند خود اهرمی برای بیشتر شدن تقاضا بلحاظ افزایش فعالیت اقتصادی در کشورهای مختلف باشد. تخاصم ایالات متحده و هند در مورد وضع مالیات بر کالاهای هندی در بدو ورود به ایالات متحده همچنان ادامه دارد و مشاور کاخ سفید اعلام کرده است که از ۲۷ اوت اعمال تعرفه بر محصولات هندی بدون شک دوبرابر خواهد شد. علت دشمنی آمریکا واردات نفت خام هند از روسیه است.

گاز طبیعی در هنری هاب در آمریکای شمالی به قیمت ۲.۷۰ دلار به ازای هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی فروخته شد که نسبت به روز گذشته ۵ درصد کاهش داشته است. قیمت یک میلیون بی.تی.یو. از گاز طبیعی مایع شده در بندر روتردام در اروپا از ۱۱.۲۳ دلار بر هر میلیون بی.تی.یو. به ۱۰.۷۲ دلار رسید که حدود یک دلار کاهش قیمت را نشان می‌دهد. گاز طبیعی مایع‌شده در ساحل کره و ژاپن به قیمت ۱۱.۸۹ دلار فروخته شد که با مقایسه با هفته قبل یعنی ۱۱.۹۳ دلار بر هر میلیون بی.تی.یو. ۱۰ سنت کاهش یافته است.

➤ **دیپلماسی فشرده برای جلوگیری از بازگشت تحریم‌های ایران**

در آستانه پایان ماه اوت و نزدیک شدن ضرب‌الاجل مربوط به بازگشت تحریم‌های ملل متحد علیه ایران، تحرکات دیپلماتیک میان تهران و قدرت‌های اروپایی شدت گرفته است. وزیر امور خارجه ایران در روز جمعه با همتایان خود در بریتانیا، فرانسه و آلمان و همچنین مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا گفت‌وگویی فوری داشت. محور اصلی این تماس تلفنی بحث درباره احتمال فعال‌سازی سازوکار موسوم به «اسنپ‌بک» است؛ مکانیزمی که می‌تواند تمامی تحریم‌های پیشین ملل متحد را به سرعت علیه ایران بازگرداند. زمینه این تحولات به بن‌بست در همکاری‌های ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و تداوم غنی‌سازی اورانیوم در سطوح مختلف از جمله نزدیک به آستانه تسلیحاتی بازمی‌گردد. علاوه بر این پس از حملات اسرائیل به ایران در جریان جنگ دوازده‌روزه، مذاکرات مستقیم تهران و واشنگتن نیز متوقف شده و فضای بی‌اعتمادی بیشتر بر روند گفت‌وگوها حاکم گردیده است. سه کشور اروپایی هشدار داده‌اند که اگر ایران تا پایان ماه اوت گامی روشن در مسیر بازگشت به میز مذاکره برندارد، ناگزیر به فعال کردن مکانیزم اسنپ‌بک خواهند بود. این تماس در واقع آخرین تلاش برای یافتن راه‌حلی دیپلماتیک پیش از آن است که بحران وارد مرحله‌ای تازه شود. از دید بازار انرژی چنین تحرکاتی پیام دوگانه‌ای به همراه دارد: از یک سو تهدید به بازگشت تحریم‌ها می‌تواند نگرانی‌ها درباره صادرات نفت ایران و کاهش عرضه را افزایش دهد، اما از سوی دیگر تمایل آشکار به رایزنی و یافتن راه‌حل از طریق دیپلماسی این امید را زنده نگه می‌دارد که تنش‌ها کنترل شوند و بازار با شوک جدی مواجه نگردد.

➤ **کاهش ۹۹ درصدی قیمت انرژی خورشیدی طی پنجاه سال گذشته**

قیمت انرژی خورشیدی در پنجاه سال گذشته بیش از نود و نه درصد کاهش یافته و امروز به یکی از ارزان‌ترین منابع تولید برق در جهان تبدیل شده است. پژوهش تازه‌ای از مؤسسه فناوری ماساچوست (MIT) نشان می‌دهد که این تحول صرفاً نتیجه پیشرفت در خود صنعت خورشیدی نبوده، بلکه حاصل مجموعه‌ای از نوآوری‌های پراکنده و گاه غیرمنتظره در حوزه‌های گوناگون است. محققان با بررسی دقیق هشتاد و یک نوآوری مختلف نشان داده‌اند که از فناوری‌های نیمه‌هادی و متالورژی گرفته تا بهبود فرآیند تولید شیشه، روش‌های جدید حفاری در صنعت نفت و گاز، نرم‌افزارهای طراحی و حتی سیاست‌های حمایتی دولت‌ها، همگی نقشی در کاهش هزینه‌های تولید پنل‌های خورشیدی داشته‌اند. این نوآوری‌ها نه تنها هزینه ساخت سلول‌ها و پنل‌ها را به شدت پایین آوردند، بلکه در بخش نصب و بهره‌برداری نیز تأثیرگذار بوده‌اند. استفاده از نرم‌افزارهای پیشرفته و تکنیک‌های ساده‌تر نصب موجب شد که پروژه‌های خورشیدی سریع‌تر و ارزان‌تر اجرا شوند و هزینه‌های کل سیستم کاهش یابد. در نتیجه انرژی خورشیدی که در دهه‌های گذشته به‌عنوان گزینه‌ای گران‌قیمت و محدود تلقی می‌شد، اکنون توانسته جایگاه خود را به‌عنوان یکی از ارکان اصلی گذار انرژی تثبیت کند. نکته مهم در این یافته‌ها آن است که مسیر تحول لزوماً از درون یک صنعت خاص نمی‌گذرد؛ بلکه ترکیب

دانش و فناوری از حوزه‌های متفاوت می‌تواند اثری عمیق بر بازار داشته باشد. هم‌افزایی میان نوآوری‌های صنعتی و تغییرات سیاستی، همراه با رشد تقاضای جهانی برای انرژی پاک زمینه‌ای فراهم کرده که قیمت برق خورشیدی امروز در بسیاری از کشورها با سوخت‌های فسیلی رقابت کند. این تحول چشم‌انداز جدیدی پیش روی بازار انرژی قرار داده است؛ چشم‌اندازی که در آن کاهش مداوم هزینه‌ها می‌تواند سرمایه‌گذاری در منابع تجدیدپذیر را شتاب بخشیده و ساختار کلی عرضه و تقاضای انرژی در جهان را به‌طور بنیادین تغییر دهد.

➤ تغییر استراتژی انرژی اندونزی؛ از واردات بنزین به پالایشگاه‌های کوچک ماژولار

اندونزی که بزرگ‌ترین واردکننده بنزین در آسیا به شمار می‌رود، در تلاش است تا با تغییر استراتژی انرژی خود وابستگی به واردات سوخت را کاهش دهد. دولت این کشور برنامه ساخت شبکه‌ای از پالایشگاه‌های کوچک و ماژولار را به تصویب رسانده است. پالایشگاه‌هایی که قرار است نفت خام داخلی و همچنین نفت وارداتی را فرآوری کنند. هدف اصلی از این طرح کاهش واردات بنزین و هم‌زمان عمل به تعهد خرید ۱۵ میلیارد دلار محصولات نفتی از آمریکا در چارچوب توافقی است که به کاهش تعرفه بر کالاهای اندونزیایی منجر می‌شود. این پالایشگاه‌های پیش‌ساخته به دلیل زمان کوتاه‌تر و هزینه کمتر ساخت، در ظاهر راه‌حلی سریع برای پاسخ به تقاضای روزافزون داخلی به نظر می‌رسند. اما کارشناسان نسبت به پیامدهای این رویکرد هشدار داده‌اند. از نگاه آنان تمرکز بر پالایشگاه‌های کوچک در تضاد با روند جهانی ساخت واحدهای پالایشگاهی بزرگ‌تر است؛ تاسیساتی که با تکیه بر صرفه‌جویی ناشی از مقیاس، اقتصادی‌تر و رقابتی‌تر عمل می‌کنند. به همین دلیل برخی تحلیلگران معتقدند که استراتژی اندونزی ممکن است در بلندمدت به لحاظ مالی چندان به‌صرفه نباشد. با وجود این تردیدها جاکارتا امیدوار است این سیاست دو هدف را هم‌زمان تأمین کند: نخست پاسخ به نیاز فزاینده داخلی به سوخت و دوم تحکیم روابط تجاری با واشنگتن در چارچوب توافقی که امتیازات تعرفه‌ای برای صادرات اندونزی به همراه خواهد داشت. اگرچه این تغییر مسیر می‌تواند موقعیت اندونزی را در کوتاه‌مدت تقویت کند، اما چالش‌های پایداری و اقتصادی آن همچنان پرسش‌های مهمی برای آینده بازار انرژی این کشور و منطقه مطرح می‌سازد.

➤ قدرت نفتی عربستان در برابر برتری گازی ایران و قطر؛ شکاف راهبردی در توازن انرژی

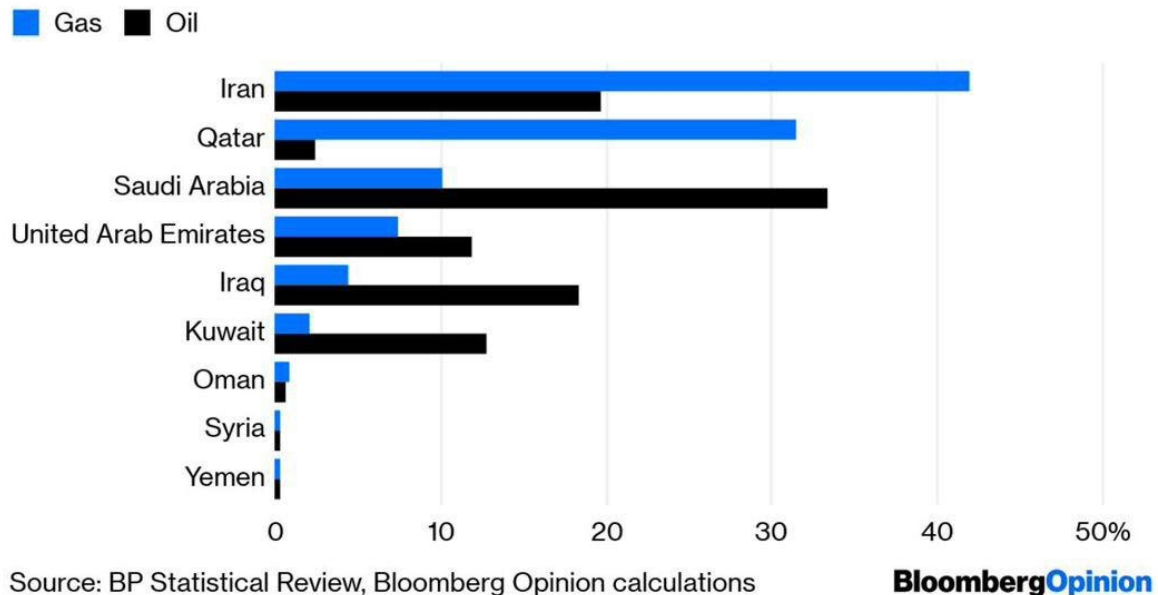
خاورمیانه

بلومبرگ در گزارشی تازه به بررسی ترکیب ذخایر نفت خام و گاز طبیعی کشورهای خاورمیانه پرداخته و تصویری متوازن از جایگاه بازیگران اصلی این منطقه ارائه کرده است. داده‌های ارائه‌شده نشان می‌دهد که ایران در صدر دارندگان ذخایر گاز منطقه قرار دارد و به همراه قطر، عملاً ستون فقرات بازار گاز منطقه را تشکیل می‌دهد. ایران علاوه بر این جایگاه در گاز از منظر ذخایر نفتی نیز سهم بالایی دارد و در رده‌های نخست منطقه قرار می‌گیرد. قطر هم با تمرکز بر گاز طبیعی، بخش بزرگی از توان صادراتی خود را به‌ویژه در حوزه ال‌ان‌جی بنا کرده است. اما نکته‌ای که بлумبرگ بر آن تأکید می‌کند وضعیت ویژه عربستان سعودی است. این کشور

تقریباً یک سوم کل ذخایر اثبات شده نفت خاورمیانه را در اختیار دارد و همین موضوع جایگاه بلامنازع آن را در بازار جهانی نفت تثبیت کرده است. با این حال سهم عربستان از ذخایر گاز تنها حدود یک دهم کل منطقه است؛ شکافی آشکار میان قدرت نفتی و ظرفیت گازی این کشور. این عدم توازن به ویژه زمانی معنا پیدا می کند که با کشورهایی چون ایران و قطر مقایسه شود که در هر دو حوزه سهم قابل توجهی دارند. بر پایه این داده ها می توان دریافت که عربستان با وجود قدرت سنتی خود در نفت در بخش گاز هنوز فاصله ای چشمگیر با رقبای منطقه ای دارد. از این رو توسعه زیرساخت های گازی و سرمایه گذاری در پروژه های مرتبط برای این کشور اهمیتی دوچندان یافته است، چرا که در صورت عدم تحول در این حوزه، سهم عربستان در آینده ای که تقاضا برای گاز طبیعی و انرژی های پاک رو به افزایش است، کاهش خواهد یافت. تحلیل بلومبرگ نشان می دهد که چشم انداز انرژی خاورمیانه نه تنها بر پایه نفت، بلکه بر اساس ظرفیت های گاز و روند گذار انرژی بازتعریف خواهد شد. ایران و قطر با پشتوانه عظیم گازی در موقعیتی قدرتمندتر قرار دارند، در حالی که عربستان اگرچه همچنان رهبر بلامنازع نفت است، اما برای حفظ جایگاه خود در معادلات آتی انرژی ناگزیر است سیاست های متنوع تری در حوزه گاز و انرژی های تجدیدپذیر اتخاذ کند. شکل (۱) جایگاه کشورهای منطقه را در بخش نفت خام و گاز طبیعی نشان می دهد.

Gas Giant

Saudi Arabia has a third of the middle east's proved oil reserves, but just one tenth of its gas

شکل (۱) جایگاه کشورها بر اساس ذخایر نفتی و گازی

➤ نفت در مسیر افزایشی: کاهش ذخایر آمریکا و کمرنگ شدن امید به صلح در اوکراین

قیمت نفت در معاملات هفته گذشته با روندی افزایشی همراه شد؛ افزایشی که بیش از هر چیز ناشی از کاهش غیرمنتظره ذخایر نفت خام ایالات متحده و تداوم بن‌بست در مذاکرات صلح اوکراین بود. اداره اطلاعات انرژی آمریکا گزارش داد که ذخایر نفت خام این کشور در هفته منتهی به ۱۵ اوت بیش از ۶ میلیون بشکه کاهش یافته است؛ رقمی بسیار بالاتر از پیش‌بینی تحلیل‌گران که انتظار کاهشی کمتر از دو میلیون بشکه را داشتند. این افت چشمگیر ذخایر در شرایطی رخ داد که صادرات نفت خام آمریکا همچنان بالا باقی مانده و فعالیت پالایشگاه‌ها نیز با شدت بیشتری ادامه یافته است. هم‌زمان بازارها چشم به تحولات ژئوپلیتیک در اروپا دوخته‌اند. مذاکرات میان روسیه و اوکراین بار دیگر بدون نتیجه مشخص به پایان رسید و نشانه‌ای از پیشرفت ملموس دیده نشد. همین توقف گفت‌وگوها به نگرانی‌ها درباره تداوم محدودیت عرضه روسیه دامن زد و بار دیگر ریسک ژئوپلیتیکی را در بازار تقویت کرد. در نتیجه نفت برنت با حدود ۱.۶ درصد رشد به بیش از ۶۷ دلار در هر بشکه رسید و نفت خام وست تگزاس اینترمدیت نیز بیش از ۱.۴ درصد افزایش یافت و در سطح بالای ۶۳ دلار معامله شد. در کنار این عوامل تعطیلی موقت بخشی از پالایشگاه وایتینگ در ایندیانا به دلیل سیلاب و بازگشت تدریجی آن به ظرفیت عادی نیز به افزایش فشار تقاضا در بازار داخلی آمریکا کمک کرد. مجموع این تحولات فضایی را پدید آورد که در آن معامله‌گران با تکیه بر نشانه‌های کاهش ذخایر و تقویت ریسک عرضه، قیمت‌ها را رو به بالا هدایت کردند. به این ترتیب ترکیب کاهش شدید ذخایر آمریکا، چشم‌انداز نامطمئن عرضه روسیه، و مشکلات داخلی پالایش در ایالات متحده، همگی عواملی بودند که قیمت نفت را به مسیر افزایشی سوق داده و بازار انرژی را در هفته گذشته در موقعیتی صعودی قرار دادند.

➤ بحران سوخت در روسیه و پیامدهای جهانی آن

حملات اخیر اوکراین به پالایشگاه‌ها و خطوط انتقال انرژی روسیه بحران سوختی کم‌سابقه‌ای در این کشور ایجاد کرده است. بر اساس گزارش‌ها مجموعه‌ای از حملات پهپادی و موشکی به تاسیسات پالایشی در مناطقی چون نووشاختینسک، سیزران، ریزان و ولگاگراد موجب کاهش سیزده درصدی ظرفیت پالایش روسیه شده است. این کاهش ظرفیت به کمبود بنزین در بازار داخلی منجر، و صف‌های طولانی در جایگاه‌های سوخت، به‌ویژه در مناطق شرقی این کشور شکل گرفت. در برخی استان‌ها نیز عرضه تنها با سهمیه‌بندی و کارت سوخت امکان‌پذیر بوده است. دولت روسیه برای مهار بحران ناچار شد صادرات بنزین را به حالت تعلیق درآورد، اما این اقدام نیز نتوانست جلوی رشد قیمت‌ها را بگیرد. داده‌های بورس سن‌پترزبورگ نشان می‌دهد قیمت بنزین سوپر نسبت به ابتدای سال بیش از پنجاه درصد افزایش یافته و بازار عمده‌فروشی نیز روندی مشابه را تجربه کرده است. این جهش قیمتی علاوه بر فشار مستقیم بر مصرف‌کنندگان داخلی، نشانه‌ای از شکنندگی سیستم انرژی روسیه در برابر حملات هدفمند به زیرساخت‌های حیاتی به شمار می‌رود. ابعاد این بحران به

بازار جهانی انرژی نیز سرایت می‌کند. روسیه به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی و تأمین‌کننده بخش مهمی از نیاز اروپا و آسیا با محدود کردن صادرات ناخواسته، بازارهای بین‌المللی را با نگرانی تازه‌ای روبه‌رو کرده است. اختلال در عرضه سوخت از سوی مسکو می‌تواند شکاف بیشتری در توازن جهانی فرآورده‌های نفتی ایجاد کند، به‌ویژه در شرایطی که برخی بازارها همچون اروپا هنوز از وابستگی کامل به واردات رها نشده‌اند. تحلیلگران هشدار می‌دهند که اگر روند حملات ادامه یابد و ظرفیت پالایشی روسیه بیش از این تضعیف شود، بازار جهانی فرآورده با کمبود محسوس مواجه شده و موج تازه‌ای از افزایش قیمت بنزین و گازوئیل در سطح بین‌المللی به راه خواهد افتاد. به بیان دیگر بحرانی که امروز در جایگاه‌های سوخت روسیه دیده می‌شود، در صورت تداوم می‌تواند فردا در بازارهای جهانی انرژی بازتاب یابد.

برترین شرکت های نفتی جهان در سال ۲۰۲۴ از نظر درآمد

در صنعت نفت و گاز، رتبه بندی شرکت ها معمولاً بر مبنای درآمد حاصل از استخراج، فرآوری، فروش نفت و گاز و همچنین سودآوری سالانه انجام می شود. شرکت های بین المللی همچون آرامکو، اکسون موبیل، شل، و سایر عناوین بزرگ، با بهره گیری از فناوری های نو و مدیریت پیشرفته، به عنوان برندهای مستقل و قدرتمند در بازار جهانی شناخته می شوند. در مقابل، شرکت های ملی مانند شرکت ملی نفت ایران (NIOC) با وجود داشتن ذخایر عظیم، به دلیل ساختار اجرایی و سیاست های دولتی، الگوهای متفاوتی از عملکرد را نشان می دهند. در ادامه گزارش این شرکت ها را بر اساس میزان درآمد با یکدیگر مقایسه کرده و سپس با بررسی تفاوت های این شرکت های نفتی با یکدیگر عوامل موفقیت آنها را بررسی خواهیم کرد.

رتبه بندی درآمدی سال ۲۰۲۴

طبق اطلاعات منتشر شده از وبسایت Petro Chemical Expert، رتبه بندی شرکت های نفتی از منظر درآمد در جدول (۱) آمده است.

جدول (۱): رتبه بندی شرکت های نفتی بر اساس درآمد (۲۰۲۴)

ردیف	نام شرکت	کشور	درآمد سالانه (میلیارد دلار)
۱	آرامکو	عربستان سعودی	۵۱۰
۲	اکسون موبیل	ایالات متحده	۴۰۰
۳	شل	هلند/بریتانیا	۳۸۰
۴	بی پی	بریتانیا	۳۰۰
۵	شورون	ایالات متحده	۲۸۰
۶	توتال انرژی	فرانسه	۲۷۵
۷	گازپروم	روسیه	۲۷۰
۸	کونوکوفیلپس	ایالات متحده	۲۴۰
۹	انی ایتالیا	ایتالیا	۲۱۰
۱۰	پتروچاینا	چین	۲۰۰

این آمار، تصویری روشن از اندازه عملکرد شرکت های پیشرو در بهره برداری از منابع نفتی و فناوری های نو ارائه می دهد.

تفاوت‌ها و عوامل موفقیت

الف) تفاوت‌های بنیادی در ساختار و مدیریت

۱. شرکت‌های دولتی در مقابل شرکت‌های تجاری

شرکت ملی نفت ایران، با توجه به اینکه یک نهاد دولتی است، علاوه بر اهداف تجاری، مأموریت‌های استراتژیک و تأمین امنیت انرژی را نیز بر عهده دارد. این ویژگی‌ها موجب می‌شود تا در تصمیم‌گیری‌ها، علاوه بر سودآوری، عوامل اجتماعی و ملی مد نظر قرار گیرند. در مقابل، شرکت‌هایی مانند آرامکو و اکسون موبیل با تمرکز بر کارایی عملیاتی و بازده سرمایه‌گذاری، مدیریت انعطاف‌پذیرتری دارند.

۲. استفاده از فناوری و نوآوری

شرکت‌های بین‌المللی پیشرو با سرمایه‌گذاری مداوم در فناوری‌های نوین، از جمله بهینه‌سازی فرآیندهای استخراج، پالایش و حمل و نقل، توانسته‌اند بهره‌وری را افزایش داده و در بازار رقابتی جهانی برتری پیدا کنند. این موضوع در مورد شرکت‌هایی مانند اکسون موبیل به ویژه قابل توجه است؛ شرکتی که با وجود نداشتن ذخایر عظیم مانند عربستان، با بهره‌مندی از فناوری‌های پیشرفته و مدیریت ریسک‌های عملیاتی، به درآمد قابل توجهی (۴۰۰ میلیارد دلار) دست یافته است.

ب) عملکرد شرکت‌هایی مانند اکسون موبیل و شل در برابر منابع عظیم عربستان

۱. تنوع فعالیت‌ها و بازارهای جهانی

اکسون موبیل و شل با تنوع‌بخشی به فعالیت‌هایشان در بخش‌های استخراج (E&P)، پالایش و بازاریابی، توانسته‌اند ریسک‌های مربوط به نوسانات بازار نفت را کاهش داده و با استراتژی‌های بازاریابی موفق، سهم قابل توجهی از بازار جهانی نفت را به دست آورد.

۲. مدیریت سرمایه و بهره‌وری عملیاتی

علی‌رغم اینکه اکسون موبیل و شل منابع عظیم نفتی مانند آرامکو ندارند، اما با مدیریت کارآمد سرمایه، بهره‌برداری از تکنولوژی‌های نوین و بهبود مستمر فرایندهای عملیاتی، توانسته‌اند حاشیه سود مناسبی ایجاد کنند. این موفقیت نشان‌دهنده اهمیت مدیریت مالی و بهینه‌سازی عملیات در صنعت نفت است.

۳. سرمایه‌گذاری در پژوهش و توسعه (R&D)

سرمایه‌گذاری مستمر در تحقیق و توسعه، اکسون موبیل و شل را قادر ساخته تا راه‌حل‌های نوآورانه‌ای در زمینه استخراج و پالایش نفت ارائه داده و در نتیجه بهره‌وری را در تمامی مراحل زنجیره تأمین افزایش دهند.

ج) تفاوت‌های درآمدی ایران-عربستان و پیامدهای استراتژیک

۱. تفاوت در درآمد

اختلاف چشمگیر بین درآمد آرامکو (۵۱۰ میلیارد دلار) و درآمد شرکت ملی نفت ایران (حدود ۳۵ میلیارد دلار) نه تنها نشان‌دهنده تفاوت در مدیریت و فناوری است، بلکه نشان می‌دهد که بهره‌وری از ذخایر نفتی،

استفاده از فناوری‌های نوین، و انعطاف‌پذیری در بازارهای بین‌المللی از عوامل حیاتی در موفقیت یک شرکت نفتی محسوب می‌شوند.

۲. پیامدهای استراتژیک

شرکت ملی نفت ایران، بر اساس بودجه مصوب مجلس شورای اسلامی، مجری عملیات استخراج چاه‌های نفت و گاز، ارسال آنها به پالایشگاه‌ها، و پایانه‌های صادراتی است. برای کشوری مانند ایران که دارای ذخایر عظیم هیدروکربوری است، این تفاوت درآمدی می‌تواند به عنوان هشدار برای بهبود سیاست‌های مدیریتی، سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین و بازنگری در ساختارهای اجرایی تلقی شود. بهبود این عوامل می‌تواند زمینه‌ساز افزایش بهره‌وری و افزایش سهم در بازار جهانی شود.

رنکینگ شرکت‌ها بر پایه درآمد تولید، فروش نفت و گاز، فرآورده‌های آنها، و سود سالانه تنظیم شده و اغلب آنها در بورس جهانی حضور دارند و سود سهام نیز می‌دهند. یعنی رنکینگ‌ها شرکت‌هایی را در برمی‌گیرد که به عنوان یک هویت تجاری مستقل در بازار جهانی نفت و گاز شناخته شده و حضور دارند. سوالی که پیش می‌آید که آیا شرکت ملی نفت ایران دارای چنین ویژگی‌هایی برای قرارگیری در رنکینگ جهانی هست یا خیر؟

نتیجه‌گیری

در نهایت، تحلیل‌ها نشان می‌دهد که موفقیت شرکت‌های بین‌المللی مانند آرامکو و اکسون‌موبیل به دلیل ترکیبی از مدیریت حرفه‌ای، سرمایه‌گذاری مداوم در فناوری‌های نو، و بهینه‌سازی عملیاتی است. در حالی که اکسون‌موبیل و شل با وجود نداشتن منابع عظیم مانند عربستان، توانسته با بهره‌گیری از استراتژی‌های متنوع و مدیریت کارآمد، به درآمد ۴۰۰ و ۳۸۰ میلیارد دلاری دست یابد، شرکت‌های دولتی مانند شرکت ملی نفت ایران به دلیل محدودیت‌های ساختاری و اهداف چندگانه (استراتژیک و اجتماعی) از عملکرد تجاری متفاوتی برخوردارند. این تفاوت‌ها نه تنها بیانگر چالش‌های موجود بلکه فرصت‌هایی برای بهبود و نوآوری در صنعت نفت و گاز است.